

LA CASA

“La vivienda familiar no era, como hoy, el santuario de la intimidad, sino el escenario en el que se desarrollaba buena parte de la vida práctica de una familia barcelonesa de cierta alcurnia. Allí se celebraban reuniones de negocio y a allí acudían a todas horas vendedores, sastres, modistas, costureras, peluqueros, profesores de música y de canto, maestros de baile o de dibujo, médicos, curas, abogados y notarios, sin contar con las visitas numerosas y frecuentes de cortesía o de placer.”

MENDOZA, C. y E., *Barcelona modernista*, Seix Barral, Barcelona, 2003, p. 45.

“Los obreros vivían en buhardillas y en cuartos oscuros, lóbregos e insalubres, no podían proporcionar a sus hijos la educación más rudimentaria, ni vestirse con regular aseo, ni comer alimentos sanos y nutritivos. Trabajaban faltos de condiciones de seguridad, sobre andamios resquebrajados, en fábricas insalubres o en minas peligrosas. Las instituciones patronales de socorro eran escasas y deficientes, y el destino del obrero enfermo era el camastro de un hospital.”

LLORACH, I., “Algunos recuerdos” a Mendoza, C. y E., *Barcelona modernista*, Seix Barral, Barcelona, 2003, p. 193.

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona

Informació i reserves:
Tel.: 93 319 02 22
E-mail: reserves-mhcb@mail.bcn.es
Horari d'atenció:
de dilluns a divendres de 10 a 14 h
i dimarts i dijous de 16 a 18 h
www.museuhistoria.bcn.es

A quin tipus de família anava adreçada la urbanització de Güell?

Parament de taula obrera
© Salvador del Carril-MAITP

Levita de senyor
i vestit negre de senyora
© Ramon Muro-MTDI

Visita al
Park Güell

Visita al Park Güell

L'entrada del carrer Olot
© Pere Vivas

→ Postal fotogràfica, 1908
© Col·lecció particular de
J. J. Lahuerta

Imagina que vius a la Barcelona del 1900 i que et proposen anar a viure al Park Güell. Hi aniries? Per què?

Si Barcelona era fins al 1854 el que avui coneixem com a Ciutat Vella, com expliques el seu gran creixement?

Dibuixos de Dionís Baixeras sobre el barri de la Ribera
© Ramon Muro-MHCB

→ Carrossa de passeig i carreta de pagès
© Ramon Muro-MHCB

→ Maqueta dels fanals del passeig de Gràcia
© Ramon Muro-MHCB

“A finals del segle XIX, Barcelona va encarar dues operacions que li van donar les dimensions de gran capital: l'annexió dels municipis veïns, que formaven un collaret al seu voltant fins a tocar els límits naturals, i la construcció de l'Eixample, destinat a ocupar el terreny buit del mig, una extensió important i erma a causa de la prohibició militar d'edificar-hi. L'annexió es va fer amb reticències variables dels nuclis absorbits –l'últim, Sarrià, el 1921–, i va incorporar a la nova ciutat un gruix de població no gaire rellevant i un element inestimable: territori verge. En altres paraules, la possibilitat d'expansió i sobretot de creixença industrial, a més de les fàbriques que ja funcionaven, localitzades a Sants, a Sant Andreu i a Sant Martí de Provençals, principalment. La ciutat podia, doncs, absorbir la immigració que arribava del camp i que era la força de treball a les fàbriques i als tallers d'oficis.”

GABANCHO, P., *Despert entre adormits: Joan Maragall i la fi de segle* a *Barcelona*, Proa, MHCB, Barcelona, 1998, p. 39.

“La Barcelona de l'època va donant pas a una nova societat urbana –amb la presència, fins aleshores inèdita, de la massa obrera i també, del conflicte– liderada per la burgesia ascendent. I ho fa sota el signe de l'urbanisme pensat per Ildefons Cerdà, que intenta un disseny racional de la trama urbana, sense especialització, sense jerarquies i basat en estudis científics (entre d'altres, la comparació dels índexs de morbiditat entre habitatges obrers i rics a mitjan segle XIX). Per tant, hi havia una disfunció entre la ciutat real, tant l'existent com la que es construeix, i l'escenari intuït per aquesta burgesia que busca representació (política), lluïment (individual) i també possibilitats d'especulació. En aquesta conjuntura –tensió i puixança– sorgeix la gran Barcelona a cavall dels dos segles.”

GABANCHO, P., *Despert entre adormits: Joan Maragall i la fi de segle* a *Barcelona*, MHCB, Proa, Barcelona, 1998, p. 39-40.

UNA CIUTAT-JARDÍ

“La col·laboració Güell-Gaudí que assolí el cim de la revifalla cultural catalanista va ser el Park Güell [...]. Seria, doncs, una síntesi original d'arquitectura i paisatge autòcton on seixanta famílies podrien crear-se una llar i viure en harmonia als turons i vessants de Collserola. Quan Gaudí va començar a treballar en el projecte, el juny del 1900, aquest havia de ser un suburbi enjardinat al barri de la Salut del municipi de Gràcia, un refugi per a famílies amb uns mitjans de subsistència que depenien de la congestionada ciutat de Barcelona que s'escampava ràpidament allà baix, a la quadrícula de l'Eixample...”

KENT, C., “El Park Güell i la mitologia d'un paisatge sagrat” a Giralt-Miracle, D. [dir.], *Gaudí* 2002: miscel·lània, Planeta, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2002, p. 319.

CONDICIONS D'URBANITZACIÓ

“Les idees d'urbanització, basades en les ciutats-jardí angleses, eren: deixar un cinquanta per cent del terreny com a zona verda i d'equipaments i crear seixanta parcel·les de forma triangular de 1.000-2.000 metres quadrats. Tota la urbanització havia d'estar tancada amb accessos controlats. Les condicions d'urbanització eren molt restrictives. Només es podia edificar una sisena part de la parcel·la, la resta era jardí privat; es limitava l'altura dels habitatges i s'estudiava el lloc on s'ubicarien per no obstaculitzar la vista al mar i el sol. S'obligava el comprador a pagar un cànon per al manteniment de la part pública del parc i no s'admetien usos industrials ni equipaments que poguessin alterar la tranquil·litat dels veïns. No es podien tallar arbres d'una certa mida sense el permís de l'urbanitzador, amb la finalitat de fomentar la forestació de la muntanya.

LLIMARGAS, M. [fot.], Lunweg, Barcelona, 2001, p. 73-74.
Gaudí: *habitat, natura i cosmos*.

Per què creus que Güell va triar aquest lloc allunyat, la Muntanya Pelada, per construir la ciutat-jardí?

Per què creus que el projecte d'urbanització no va prosperar?

El Park a finals de 1908
© Col·lecció particular de J. J. Lahuerta

Postal fotogràfica 1907
© Col·lecció particular de J. J. Lahuerta

ARQUITECTURA I NATURA

“Gaudí pensava que la nova arquitectura que li inspirava l'observació de la natura havia de tenir les característiques de la vida, que es pot mostrar amb el color i el moviment. Volia arribar a aconseguir la síntesi entre estructura i forma, i també la continuïtat que és ben present a les formes arboriformes i al cos humà.”

BONET ARMENGOL, J., *estructura i construcció*, Lunweg, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2002, p. 105.
“La columna de doble gir” a Giralt-Miracle, D. [dir.], *Gaudí: la recerca de la forma: espai, geometria*.

“El Park Güell és d'estil clarament mediterrani i naturalista. El naturalisme es manifesta en la integració total del parc en el paisatge: no intenta imitar la natura [...], sinó que els diversos elements del parc s'hi fonen i fan que el jardí sigui la natura. La mediterraneïtat es fa palesa en la repoblació de la muntanya mitjançant el bosc mediterrani i també en l'aprofitament dels arbres de conreu existents, i mitjançant viaductes que permeten crear zones amb terrasses, a l'estil dels conreus mediterranis amb feixes en terrenys amb pendent; així es fa possible la vegetació i s'evita l'erosió, i aquests dos aspectes minimitzen el manteniment que avui s'anomena jardineria sostenible.”

LLIMARGAS, M. [fot.], *Gaudí: habitat, natura i cosmos*, Lunweg, Barcelona, 2001, p. 76.

Quines referències a la natura són visibles al Park?

Quins són els aspectes que mostren el respecte a la natura?

Vista parcial del Park Güell
Fototípia 1905
© Col·lecció particular de J. J. Lahuerta

Postal fotogràfica 1907
© Col·lecció particular de J. J. Lahuerta

EL MECENATGE

“Fou Eusebi Güell i Bacigalupi qui millor representà aquella voluntat de mecenatge i intervencionisme cultural i artístic [...]. Exerci paral·lelament un mecenatge privat en relació a la literatura, la pintura i la música. Fou un dels primers que confià en l'arquitecte Antoni Gaudí, a qui encarregà una sèrie de grans obres: els pavellons d'entrada a la Finca Güell a Pedralbes (1884-1887) i la mateixa residència familiar a Barcelona, el Palau Güell al carrer Nou de la Rambla (1886-1888). Després vingueren la cripta de l'església de la Colònia Güell a Santa Coloma de Cervelló (1898, 1908-1915), i uns jardins a la Muntanya Pelada de Gràcia: el Park Güell (1900-1914).”

GABRIEL, P., “En temps de burgesos, professionals i obrers: la difícil i contradictòria construcció d'una Catalunya urbana i europea, 1875-1910”

a Ubero, L. [coord.], *Gaudí i Verdaguier: tradició i modernitat a la Barcelona del canvi de segle, 1878-1912*, MHC, Triangle, Barcelona, 2002, p. 38.

LA DONA

“... el papel de la mujer burguesa se caracterizaba, al menos en apariencia, por la sumisión y la cortedad: carente de toda instrucción, no podía participar en ninguna actividad pública, debía obedecer ciegamente a su marido y sus funciones se limitaban a la procreación incensante, a la crianza de los hijos y a la gestión directa o indirecta del hogar.”

MENDOZA, C. y E., *Barcelona modernista*, Seix Barral, Barcelona, 2003, p. 74.

Com expliques el fet que els grans industrials d'aquesta època fossin precisament mecenes d'arquitectes, literats i d'altres artistes?

Què en penses de la diferència que s'establia entre homes i dones?

Reunió del consistori dels Jocs Florals de 1900. Eusebi Güell apareix al centre de la fotografia

Dones aprenent l'ofici de modista © AHPN

L'EDUCACIÓ

“A partir de començament de segle s'anà produint una sensibilització pública entorn a l'anomenada qüestió de la dona. Aleshores l'accés a l'educació constituí una de les claus de la reivindicació femenina expressada per dones com la pedagoga Rosa Sensat i Vilà o l'escriptora Carmen Karr i Alfonsetti. Altres eixos del moviment de les dones foren l'accés al treball remunerat, la dignificació del treball i la formació professional. [...] És cert que la discriminació política i laboral i la desigualtat davant la llei foren una característica de la situació femenina fins a les reformes legals de la Segona República.”

NASH, M. i BORDERIAS, C., “La presència de la dona” a ABELLÓ, T. [et al.], *Historia política, social i cultural dels Països Catalans*,

volum 8: “L'època dels nous moviments socials 1900-1930”, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1995, p. 162.

Per què creus que varen sortir veus que defensaven el paper de la dona en la societat?

De quina manera la ciutat és diferent per a la burgesia i per als obrers?

Què et diu de la societat del moment l'ambient que es vivia a la ciutat?

→ Ball de gala al Teatre Liric. Dibuix de Josep Lluís Pellicer

EL LLEURE

“El 1892 es va construir el Teatre Espanyol, abanderat d'una sèrie de teatres i *music-halls*, que anirien obrint portes al llarg d'un quart de segle i que van donar la seva fesomia al Paral·lel. Aquesta zona de la ciutat, coneguda com el Montmartre català, es va convertir en un barri alegre i ple de teatres i cafès cantants. El cuplé va ser durant anys una de les aficions més esteses entre les classes populars i la màxima cupletista va ser Raquel Meller, que va debutar el 1911 al Moulin Rouge. El teatre era la diversió més estesa entre els barcelonins. Als barris –antics municipis–, existien teatres als ateneus i casinos, les cooperatives i els centres socials. Les fontades (dinar al voltant d'una font), aprofitant les deus d'aigua de la rodalia de la ciutat, eren una manera de passar el diumenge. La Font del Cuento al Guinardó i les pinedes del Turó de la Peira, eren també llocs de reunions festives per als que volien gaudir d'aire lliure a la ciutat.”

Adaptació de: FABRE, J.; HUERTAS, J.M., *Burguesa i revolució: la Barcelona del segle XX*,

Edicions Flor del Vent, Barcelona, 2000, p. 75.

